

Zeer makkelijk lerenden of hoogbegaafden zijn leerlingen die van zichzelf zeer makkelijk leren. Vaak lopen zij niet alleen op cognitief gebied voor op hun leeftijdgenoten, maar ook op lichamelijke, sociaal, emotioneel en psychisch gebied. Dit leidt tot afstemmingsproblemen met hun omgeving.

Kenmerken:

1. *Cognitieve ontwikkeling verloopt (heel) snel:* een 4-jarig kind is in cognitief opzicht te vergelijken met ten minste een 6-jarige, maar soms ook een 7- of zelfs 8-jarige. Gevolgen:

- De cognitieve ontwikkeling kan (ver) voorlopen op de lichamelijke ontwikkeling. Het kind kan bijv. denken niet te kunnen tekenen, omdat het nooit zo mooi wordt als het had moeten worden;
- Het kind verveelt zich een groot deel van de tijd op school en / of in de opvang. De ernstigste vorm van verveling — apathische verveling — gaat gepaard met emoties die lijken op depressie, hulpeloosheid en verdriet;
- De leerlingen verliezen hun belangstelling voor de lesstof.

2. *Lichamelijke ontwikkeling verloopt vaak:*

- Opmerkelijk snel, al te signaleren op het consultatiebureau: alert, vroeg omrollen, lopen, praten;
- Of relatief langzaam, de handeling wordt op latere leeftijd opmerkelijk goed / perfect uitgevoerd (praten in volzinnen), of het kind denkt gedegen na over de negatieve gevolgen (bijv. van vallen of het krijgen van een verkeersongeluk bij het leren fietsen).

3. *Sociale, emotionele en psychische ontwikkeling verloopt anders:*

- Weinig aansluiting met hun leeftijdsgenoten, omdat zij een ander gevoel voor humor en andere interesses hebben;
- Vragen/opmerkingen heel letterlijk nemen, wat leidt tot misverstanden en onzekerheid;
- Een scherp observatievermogen, gevoel voor sfeer en voor de stemming van de ander, waardoor zij soms signalen en prikkels opvangen die aan anderen voorbij gaan;
- Een opvallend rechtvaardigheidsgevoel, waardoor zij nogal eens in de problemen komen;
- Diepgaande gedachten over bijv. de zin van het leven, hun plaats in het heelal, de dood, waardoor zij somber, verdrietig, angstig, onzeker en zelfs depressief kunnen worden;
- Een ander gevoel over vriendschap, waardoor zij zich eenzaam kunnen voelen.

Problemen in groeps- of schoolverband:

De afwijkende ontwikkeling zorgt vaak voor problemen in groepen van leeftijdsgenoten en vooral in de schoolomgeving. Zo kampen zeer makkelijk lerende (zmal) of hoogbegaafde leerlingen vaak met vergelijkbare problemen als zeer moeilijk lerende (zml) of verstandelijk beperkte kinderen. Zoals zml-kinderen worden *overvraagd*, zo worden zmal-kinderen *ondervraagd*.

Bij zmal-leerlingen is bovendien sprake van een *wederzijds afstemmingsprobleem* tussen de kinderen en hun omgeving ofwel *incongruentie*. De omgeving en het kind begrijpen elkaar allebei niet. Hierdoor hebben zmal-kinderen vaak te maken met *stress* en *negatieve reacties* van mensen in hun *sociale omgeving* zoals *buitensluiten*, *pesten* en *negeren*.

Zeer makkelijk lerenden of hoogbegaafden kunnen hierdoor:

1. *Lichamelijk ziek* worden (*lètterlijk schoolziek*), met buik- en hoofdpijn; braken; duizeligheid; en grote vermoeidheid vanwege de voortdurende aanpassing aan de omgeving;
2. *Leer- en gedragsproblemen* ontwikkelen, zoals (gedwongen) onderpresteren; een belemmerde ontwikkeling; niet leren leren; onwil om routinematige taken uit te voeren;
3. *Sociale, emotionele en psychische problemen* ontwikkelen, als motivatieverlies; verveling; chronische stress; somberheid, angsten en andere depressieve stoornissen; sociale, emotionele en psychische problemen.

Wanneer de begeleiding vanuit school inadequaat is en blijft, vallen veel van deze leerlingen uiteindelijk uit het schoolsysteem.

Aanpak

Evenals gemiddeld lerenden hebben zmal-leerlingen *in het onderwijs behoefte aan*:

- Cognitieve uitdagingen;
- Een positief ingestelde en begrijpende omgeving waarin sociale contacten worden gestimuleerd;
- Persoonlijke ondersteuning en begeleiding.

Een cognitief uitdagend onderwijsaanbod en een positief schoolklimaat zijn voor zeer makkelijk lerenden essentieel en hebben prioriteit. *Wanneer dit wordt geboden nemen veelal de door niet passend onderwijs veroorzaakte leer- en gedragsproblemen van de kinderen af c.q. verdwijnen deze zelfs.*

Voor meer informatie verwijzen wij u naar de stichting Kenniscentrum voor Makkelijk Lerenden:
<https://kenniscentrumvoormakkelijklerenden.nl>